

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Kosonen, K. 2023. Ukrainasta paenneiden tarpeet ohjaukselle ja koulutukselle – SIMHE-Oamk erityiskysymysten äärellä. Oamk Journal 89/2023.

<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023051744877>

Ukrainasta paenneiden tarpeet ohjaukselle ja koulutukselle – SIMHE-Oamk erityiskysymysten äärellä

8.6.2023 - Kosonen Katri

Oulun ammattikorkeakoulu on toiminut maahanmuuttajien vastuukorkeakouluna vuodesta 2017 lähtien. Reilu vuosi sitten työn luonteeseen alkoi ilmaantua uusia ja ennenkokemattomia piirteitä Ukrainan tilanteen vuoksi. SIMHE-tiimissä oltiin uuden edessä, kun palvelukonseptiin ideoitiin nopealla aikataululla uusia ohjaus- ja koulutusvaihtoehtoja huomioiden erityisesti ukrainalaisten erityiskysymykset.

Suomessa on tällä hetkellä kymmenen niin sanottua SIMHE-vastuukorkeakoulua (Supporting Immigrants in Higher Education in Finland), joista Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) vastaa maantieteellisesti koko Pohjois-Suomen alueesta. [1] Toimintaan kuuluvat maahanmuuttajataustaisten ohjaus- ja neuvontapalvelut sekä korkeakoulutuksen kehitystyö. Vuosien saatossa on suunniteltu ja toteutettu hyvin monenlaisia koulutuskokonaisuuksia [2], mutta ukrainalaisten kohdalla huomattiin, että valmiita koulutusmalleja on hyvä muokata vastaamaan paremmin kohderyhmän tarpeita. Oltiin siis uuden edessä, johon nopealla ja ketterällä toiminnalla oli pyrittävä vastaamaan.

SIMHE-Ukraina

Oamk sai marraskuussa 2022 opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän erityisrahoituksen, jolla tehostettiin ukrainalaisille pakolaisille suunnattuja SIMHE:n neuvontapalveluja (kuva 1). Tämä mahdollisti hallinnollisesti SIMHE-Ukraina-hankkeen perustamisen ja kahden asiantuntijan palkkaamisen SIMHE-Oamkin tiimiin.

KUVA 1. SIMHE-tila sijaitsee Linnanmaalla tilassa 7A153e (kuva: Katri Kosonen).

Toinen SIMHE-Ukraina tiimin asiantuntijoista puhuu suomen ja englannin lisäksi venäjää. Ensimmäisen kerran SIMHE-toiminnan aikana on tullut eteen tilanteita, ettei ohjaajalla ja ohjattavalla ole yhteistä kieltä, vaan keskustelut käydään tulkattuna. Venäjänkielisen asiantuntijan avulla on mahdollistunut hyvä ja laadukas ohjaus ukrainalaisille. SIMHEstä tuli samalla myös monikulttuurinen tiimi, mikä on ollut valtava rikkaus.

Toinen asiantuntijoista toimii osan työviikosta Help Center Ukrainan tiloissa välittämässä koulutustietoa uusille ukrainalaisille perheille [3]. Tämä on SIMHE:ssä uudenlainen toimintamuoto, jossa osa työviikosta ollaan toisen organisaation tiloissa. Tämä on mahdollistanut henkilökohtaisen infon Oamkin tarjoamista koulutuksista sekä ohjaus- ja neuvontapalveluista. Oamkin tarjoamien koulutusten ja palveluiden esitteet on käännetty englanniksi, venäjäksi ja ukrainaksi, mikä mahdollistaa tiedonsaannin omalla äidinkielellä (kuva 2).

**Вітання!
Ти з України та
зацікавлений навчатися в
Університеті прикладних
наук?**

Приходьте за консультацією та керівництвом у SIMHE!

KUVA 2. SIMHE-Oamkin esitetekstiä ukrainaksi (kuvan käännösteksti: Denis Pugachev).

Pohdintaa kielitaidosta

Ohjaustilanteissa kävi ilmi, ettei ukrainalaisten englannin kielen taito välttämättä riitä korkeakouluopiskelussa vaaditulle tasolle. Lisäksi pohdintaa aiheutti se, kannattaako kielitaitona vahvistaa englantia vai alkaako opiskella suomea. Tämä ei monenkaan kohdalla ollut aivan yksinkertaista. Tarvittavan kielitaidon opiskelumotivaatioon vaikutti luonnollisesti se, onko tavoitteena jäädä Suomeen vai palata jonain päivänä Ukrainaan. SIMHE-palveluissa huomattiin, että alkuvaiheessa moni ukrainalainen mietti olevansa vain vähän aikaa Suomessa, eikä suomea kannata alkaa opiskella. Tämän vaiheen jälkeen tuli ”hiljaisuus”, joka ilmensi sitä, ettei henkilöllä enää ollutkaan selkeää mielipidettä Suomeen jäämisestä.

Tällä hetkellä SIMHE-palveluissa käyvät enemmistönä ukrainalaiset, joiden tavoitteena on opiskella suomea ja hakea sen jälkeen jatkokoulutusmahdollisuuksia. Oamkissa on mahdollisuus lähteä kehittämään suomen ja englannin kielen osaamista.

Suomen alkeet

Kevään aikana tarve alkeissuomen opintoihin kasvoi suureksi, eikä vapaita koulutuspaikkoja ollut Oulun alueella. Lisäksi haasteena oli se, että ukrainalaiset asuivat laajasti Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueilla. Pienissä kunnissa ei välttämättä ole S2- eli suomi toisena kielenä -opetusta, ja joissakin tilanteissa suomen opetus on vapaaehtoisten vastuulla. Ensimmäisen kerran SIMHE-toiminnan aikana eri tahoilta tuli

pyyntöjä tarjota valmiille opiskelijaryhmille alkeistason suomen opintojaksoja. Lisäksi toiveena oli toisen asteen tarjoamaa hoiva-avustajan koulutusta tukevaa alkeissuomen opetusta.

SIMHE-palvelut on tehnyt yhteistyötä Oamkin Kielikeskuksen kanssa, ja kevään 2023 aikana on toteutettu kolme alkeissuomen opintojaksoa avoimen ammattikorkeakoulun kautta. Opintojaksojen opettaja on tullut Kielikeskuksesta, venäjänkielinen ohjaus SIMHE-Ukraina-hankkeesta ja opiskelijoiden ohjaus ja käytännön tuki Oamkin järjestelmään ja erityisesti Moodleen kiinnittymisessä SIMHE-palveluista. Opintojaksoissa käytettiin päättyneen Osalliseksi suomalaiseen yhteiskuntaan (eOSY) -ESR-hankkeen [4] suunniteltuja ja toteutettuja opintojaksoja (kuva 3). Opiskelijat ovat olleet Oulun alueen lisäksi Puolangalta, Raahesta, Rautavaaralta ja Kajaanista.

Finnish Language 1: Survive!

Työpöytä / Kurssit / Oamk / Peppi / YY00DU55-3005

Kurssi 1 - Course 1

**LÄHTÖ
START**

**OSIO 2
SECTION 2**

**OSIO 3
SECTION 3**

**OSIO 1
SECTION 1**

**MAALI
FINISH**

21.3.-27.4.2023

KUVA 3. Moodlenäkymä Finnish Language 1: Survive! -opintojaksolla (kuva: Pia Puustjärvi).

Englannin kielen opiskelu

Osa ukrainalaisista kuitenkin kokee, että suomen kielen opiskeluun menee useita vuosia ja opiskelu englanniksi on luontevampi vaihtoehto. Kielikoulutustarpeen parantamiseksi Oamk osallistui yhdessä muiden SIMHE-korkeakoulujen kanssa keväällä 2022 hankevalmisteluun, jossa haettiin rahoitus englanninkielisen valmentavan koulutuskokonaisuuden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. [5]

Tavoitteena on valita 100 ukrainalaista parantamaan englannin kielen taitoaan ja lisäämään valmiuksiaan korkeakouluopintoja varten. Oamkin vastuulla ovat digitaaliset valmiudet sekä liiketalouden alaan liittyvä substanssikokonaisuus. Koulutukseen on hakuaika keväällä 2023, ja koulutuskokonaisuus käynnistyy syyskuussa.

Yhteiskunnalliset perusasiat

Ukrainasta tulleet eivät ole käyneet vielä kotouttamiskoulutuksia, joten tiedontarve arkisista ja yhteiskunnallisista asioista on suuri. Tämä on näkynyt SIMHE-palveluissa kasvavan asiakasmäärän lisäksi myös ohjauskentän laajenemisena. Hyvin moni ukrainalainen on saanut kuntapaikan Oulun alueen ulkopuolelta, joten etäohjausta on annettu laajasti Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueella. Ohjaustilanteissa keskitytään erityisesti korkeakoulutukseen liittyviin kysymyksiin, mutta eteen on tullut myös tilanteita, joissa kerrotaan suomalaisen yhteiskuntaan liittyvistä asioista.

Yksilöohjausten lisäksi SIMHEssä järjestettiin nopeana toimenpiteenä SelkoDIGI-ESR-rahoitteisen hankkeen [6] kautta lyhyitä täsmäkoulutuksia Help Center Ukrainan tiloissa hankkeen teemaan liittyvistä asioista, kuten työnhaku, yritysinfo, koulutusmahdollisuudet ja verkkoasiointi (kuva 4). Koulutustilaisuudet pidettiin suomeksi ja tulkattiin venäjäksi. Tarve koulutustilaisuuksiin tuli sidosryhmäyhteistyön kautta, ja myös tämäntapainen toiminta oli uutta SIMHE-tiimille.

KUVA 4. Help Centerin tiloissa järjestettiin yhteiskunnallisista aiheista kaksikielistä koulutusta (kuva: Katri Kosonen).

SIMHE-ohjaajien kokemuksia

Tilapäisen suojelun perusteella Suomeen tulleiden ukrainalaisten kanssa on pidetty erityislaatuisia ohjaustilanteita, jollaisia ei aikaisemmin ole SIMHE-tiimissä tehty. Ohjauksissa on usein ohjattavan mukana suomalainen asiantuntija, ohjaaja, vapaaehtoistyöntekijä tai tulkki. Suomalainen koulujärjestelmä koetaan vaikeana, joten tulkin mukanaolo on usein edellytys väärinkäsitysten välttämiseksi. On tärkeää, että SIMHE-Oamkin tiimissä on venäjää puhuva asiantuntija, joka pystyy tarvittaessa toimimaan myös tulkkina.

Ohjauksen aikana ei puhuta sodasta, vaan tavoite on tulevassa. Ukrainalaiset ovat kiitollisia Oamkin tarjoamista ohjaus- ja koulutuspalveluista (kuva 5), koska realistiset koulutuspolut antavat motivaatiota kielen opiskeluun ja luovat uskoa tulevaan. Ohjaustilanteiden moninaisuus on korostunut entisestään, kun on kohdattu esimerkiksi alaikäisinä Suomeen tulleita juuri lukiosta valmistuneita nuoria, jotka eivät ole voineetkaan

hakea Ukrainassa jatkokoulutukseen, tai henkilöitä, jotka eivät osaa puhua englantia eivätkä suomea.

KUVA 5. Graniittipallo on hyvä maamerkki ohjattaessa ukrainalaisia Linnanmaalle SIMHE-toimistoon (kuva: Katri Kosonen).

Tarve ohjaus- ja neuvontapalveluille on laaja. Jatkomahdollisuuden riippuvat hyvin monesta asiasta, johon ei välttämättä ohjattava vielä pysty vastaamaan. Koska ukrainalaiset ovat olleet vain vähän aikaa Suomessa, ohjaustilanteissa on selvennetty korkeakoulutukseen liittyvien kysymysten lisäksi myös muita opiskeluun liittyviä asioita, kuten:

- Voiko Oamkissa opiskella alaikäisenä?
- Mikä on yläikäraja opintoihin?
- Voiko ammattia vaihtaa Suomessa?
- Mikä kielitaito tarvitaan opintoihin?
- Miten lääkärinä pääsee töihin Suomessa?
- Mitä opiskelu maksaa?
- Onko Oamkissa opiskelija-asuntolaa?

Asuminen ja opintojen rahoitus ovat luonnollisesti näistä ne asiat, jotka vaikuttavat opiskelumahdollisuuksiin. Huolta on aiheuttanut myös se, tuleeko ukrainalaisille ilmaisten polkuopintojen jälkeen lukukausimaksu tutkinto-opintoihin siirryttäessä.

Kehitystyö jatkuu

Ukrainalaisten erityiskysymysten äärellä olemista on auttanut jo vuosia rakennettu alueellinen ja valtakunnallinen verkostoyhteistyö, jonka kautta on pystytty vastaanottamaan ja välittämään tietoa. Lisäksi kokemus maahanmuuttajille suunnatusta koulutuksen kehitystyöstä on ollut avainasemassa nopealla aikataululla toteutettuihin onnistuneisiin ratkaisuihin.

Kehitystyö jatkuu ja tulevaisuudessa yhtenä koulutusratkaisujen kehittämiskohteena voisi olla erillisvalinta englanninkieliseen tutkintokoulutukseen tai alakohtaisesti suunnattu suomenkielinen valmentava koulutus. Näistä hyötyisivät ukrainalaisten lisäksi muut maahanmuuttajataustaiset hakijat.

Katri Kosonen

yliopettaja

Oulun ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakoulutus

Lähteet

[1] Opetushallitus. 2023. Korkeakoulujen SIMHE-palvelut. Hakupäivä 21.2.2023.

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys/korkeakoulut-tukemassa-maahanmuuttajia/simhe>

[2] Oulun ammattikorkeakoulu. 2023. Maahanmuuttajien ohjaus ja koulutus. Hakupäivä

21.2.2023. <https://www.oamk.fi/fi/koulutus/maahanmuuttajien-koulutus-ja-ohjauspalvelut>

[3] Saarenketo, H. 2022. Oulun Help Center Ukraine saa vetoapua Turvaverkko-

hankkeelta – tavoitteena laajempi yhteistoimintamalli. Mun Oulu 11.11. Hakupäivä

22.2.2023. a<https://www.munoulu.fi/artikkeli/-/id/oulu-help-center-ukraine-saa-vetoapua-turvaverkko-hankkeelta-tavoitteena-laajempi-yhteistoimintamalli>

[4] Oulun ammattikorkeakoulu. Osalliseksi suomalaiseen yhteiskuntaan (eOSY) -hanke. Verkkosivut. Hakupäivä 21.3.2023. <https://www.oamk.fi/fi/tutkimus-ja-kehitys/tki-ja-hanketoiminta/eosy>

[5] Preparatory Programme for Higher Education Studies in English. Verkkosivut. Hakupäivä 24.4.2023. <https://www.prepprog.fi/>

[6] Oulun ammattikorkeakoulu. SelkoDIGI – Asiantuntijataso digitaidot selkokielellä -hanke. Verkkosivut. Hakupäivä 22.2.2023. <https://www.oamk.fi/fi/tutkimus-ja-kehitys/tki-ja-hanketoiminta/selkodigi>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 89/2023

Julkaisuvuosi: 2023

Tekijätiedot: Kosonen Katri

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2023051744877>

Tiivistelmä: Oulun ammattikorkeakoulu on toiminut vuodesta 2017 lähtien maahanmuuton vastuukorkeakouluna. Ohjaus- ja neuvontapalvelut sekä koulutuksen kehitystyö ovat vakiintuneet osaksi perustoimintaa. Ukrainalaisten kohdalla huomattiin, että olemassa olevaa palvelukonseptia tulee kehittää vastaamaan paremmin juuri ukrainalaisten tarpeita koskien ohjausta, neuvontaa ja koulutusta. Nopeina toimenpiteinä on saatu SIMHE-palveluiden ohjauskieleksi venäjä, lisätty ukrainalaisille suunnattua koulutustarjontaa sekä tiivistetty entisestään alueellista verkostoyhteistyötä.